C/2026/901

11.2.2026

KOMISJONI TEATIS

Komisjoni suunised määruse (EL) 2024/1083 (Euroopa meediavabaduse määrus) artikli 18 lõike 1 kohase meediateenuse osutajate kinnitamisfunktsiooni rakendamise kohta

(C/2026/901)

1. SISSEJUHATUS

1. Euroopa meediavabaduse määruse (määrus (EL) 2024/1083 ([1]), edaspidi „meediavabaduse määrus“) artiklis 18 on sätestatud kaitsemeetmed meediateenuse osutajate jaoks. Need kaitsemeetmed on seotud meediateenuse osutajate sisu modereerimisega väga suurte digiplatvormide ([2]) pakkujate poolt, kui modereerimine põhineb nende platvormide asjakohastel tingimustel. Kaitsemeetmete kasutamiseks peavad meediateenuse osutajad kinnitama, et täidavad meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktides a–g loetletud nõudeid. Selle hõlbustamiseks nõutakse meediavabaduse määruse artikli 18 lõikes 1, et väga suurte digiplatvormide pakkujad looksid funktsiooni, mis võimaldab meediateenuse osutajatel sellise kinnituse esitada.

2. Meediavabaduse määruse artikli 18 lõikes 9 on komisjonile tehtud ülesandeks anda välja suunised, et hõlbustada artikli 18 lõikes 1 osutatud funktsiooni tulemuslikku rakendamist. Meediavabaduse määruse põhjenduse 53 kohaselt peaksid kõnealused suunised aitama minimeerida funktsiooni võimaliku kuritarvitamise ohtu, eelkõige meediateenuse osutajate poolt, kes tegelevad süstemaatiliselt desinformatsiooni, teabega manipuleerimise ja sekkumisega, sealhulgas teatavate kolmandate riikide kontrolli all olevate teenuseosutajate poolt, võttes arvesse kriteeriume, mille Euroopa meediateenuste nõukoda töötab välja seoses väljastpoolt liitu pärit meediateenuse osutajatega. Põhjenduses täpsustatakse, et suunised võivad hõlmata korda, mis on seotud tunnustatud kodaniku-ühiskonna organisatsioonide, sealhulgas faktikontrolliga tegelevate organisatsioonide kaasamisega kinnituste läbivaatamisse või riiklike reguleerivate asutuste või organite või kaas- või eneseregulеerimise organite kaasamisega konsulteerimisse. Näiteks võib selline kaasamine hõlmata nende organisatsioonide võimalust teavitada väga suurte digiplatvormide pakkujaid võimalikest probleemidest seoses sellega, kuidas meediateenuse osutajad täidavad kinnituses nimetatud nõudeid.

3. Käesolevate suuniste eesmärk on hõlbustada normide kohaldamist; selleks sätestatakse olulised struktuursed ja praktilised omadused, mis kinnitamisfunktsioonil peaksid olema. Need omadused peaksid aitama tagada, et kinnitamisfunktsioon on meediateenuse osutajate jaoks kergesti leitav, kasutatav ja juurdepääsetav, ning andma samal ajal väga suurte digiplatvormide pakkujatele paindlikkuse, mida on vaja nende omaduste kohandamiseks nende teenuste ja ärimudelite eripäraga.

4. Suuniste koostamiseks korraldas komisjon sihtkonsultatsiooni, kus osalesid asjaomased sidusrühmad, sealhulgas väga suurte digiplatvormide pakkujate esindajad, meediateenuse osutajad, kodanikuühiskonna ja faktikontrolli organisatsioonid ning reguleerivad asutused.

5. Suunised peegeldavad komisjoni arusaama meediavabaduse määruse artiklist 18. Liidu õigusele saab lõpliku ja autoriteetse tõlgenduse anda üksnes Euroopa Liidu Kohus.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

([2]) Digiplatvormid, millel on ELis keskmiselt vähemalt 45 miljonit aktiivset kasutajat kuus ja mille kohta komisjon on teinud otsuse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määruse (EL) 2022/2065 (mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus)) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1) artikli 33 lõikele 4.

6. Suuniste 2. jaos on sätestatud suuniste kohaldamisala ja eesmärk. 3. jaos on sätestatud minimaalsed üldised omadused, mis peaksid komisjoni arvates kinnitamisfunktsioonil olema. 4. jaos on antud suunised meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktide a–g kohaselt kinnitatavate elementide kohta; need suunised võiksid pakkuda kinnituse esitamise käsitlemisel toetust nii meediateenuse osutajatele kui ka väga suurte digiplatvormide pakkujatele. 5. jaos kirjeldab komisjon muid kinnituste käsitlemisega seotud aspekte. 6. jaos on sätestatud kord, mille alusel väga suurte digiplatvormide pakkujad konsulteerivad reguleerivate asutuste või organitega või kaas- või enesereguleerimise mehhanismidega, kui neil on põhjendatud kahtlusi seoses meediateenuse osutajate vastavusega meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktile d. 7. jaos on esitatud komisjoni suunised üldise korra kohta, mille alusel kaasata kodanikuühiskonna organisatsioone, sealhulgas faktikontrolliga tegelevaid organisatsioone kinnituste läbivaatamisse.

2. **SUUNISTE KOHALDAMISALA**

7. Meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt peavad väga suurte digiplatvormide pakkujad tegema kinnitamisfunktsiooni kättesaadavaks meediateenuse osutajatele, kes on nende teenusesaajad. Meediavabaduse määruse põhjenduses 53 on täiendavalt selgitatud, et väga suurte digiplatvormide pakkujad, kes peaksid looma kinnitamisfunktsiooni, on need, kes pakuvad juurdepääsu meediasisule.

8. Selleks et täpsustada adressaate ja artikli 18 lõikes 1 sätestatud kohustuste ulatust, on komisjon seisukohal, et arvesse tuleks võtta kõiki meediavabaduse määruses sätestatud meediateenuse määratluse elemente. Meediavabaduse määruse artikli 2 punkti 1 kohaselt on meediateenus teenus, mille või mille eristatava osa peamine eesmärk on pakkuda meediateenuse osutaja toimetusvastutusel mis tahes viisil üldsusele teavituslikke, meelelahutuslikke või hariduslikke saateid või ajakirjandusväljaandeid. Meediavabaduse määruse artikli 2 punkti 1 tuleks tõlgendada ka koostoimes artikli 2 punktis 2 esitatud meediateenuse osutaja mõiste määratlusega, mille kohaselt tuleks sellist teenuseosutajat mõista kui füüsilist või juriidilist isikut, „kelle ametialane tegevus seisneb meediateenuse osutamises [...]“. Lisaks rõhutatakse meediavabaduse määruse põhjenduses 9 tegevuse kutsealast iseloomu kui määravat tegurit, mida tuleb meediateenust osutavate juriidiliste või füüsiliste isikute tuvastamisel arvesse võtta. Meediavabaduse määruse põhjenduses 9 tunnistatakse ka, et meediateenuse osutajad võivad siseturul tegutseda eri vormides, ning märgitakse, et meediateenuse osutaja määratlust tuleks mõista nii, et see hõlmab paljusid professionaalseid meediaettevõtjaid, sealhulgas vabakutselisi.

9. Nagu on selgitatud meediavabaduse määruse põhjenduses 50, on meediavabaduse määruse artikli 18 eesmärk kaitsta meediavabadust ja mitmekesisust digikeskkonnas, minimeerides sisu modereerimise otsuste mõju meediateenuse osutajate toimetuslikule usaldusväärsusele ning sellise teabe ringlusele, mis on usaldusväärne ning koostatud kooskõlas toimetus- ja kutsestandarditega. Meediavabaduse määruse artikli 18 eesmärk on kaitsta nende meediateenuse osutajate professionaalset ajakirjanduslikku tegevust, kellel on toimetusvastutus oma saadete või ajakirjandusväljaannete eest, kus käsitletakse eelkõige avalikku huvi pakkuvaid ja ühiskondlikke küsimusi või kultuurinähtusi ning mis lõppkokkuvõttes aitavad kaasa avalikule arutelule ja demokraatlikule debatile ([3]).

10. Seepärast peaks meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohane funktsiooni loomise nõue kooskõlas meediavabaduse määruse põhjendusega 53 puudutama väga suurte digiplatvormide pakkujaid, kes pakuvad juurdepääsu meediasisule – nimelt neid, kes talletavad ja levitavad üldsusele teavet, mis sisaldab meediateenuse osutajate poolt toimetus- ja kutsestandardite kohaselt koostatud saateid või ajakirjandusväljaandeid –, kuna oleks ebaproportsionaalne või sätte eesmärgi seisukohast ebaoluline hõlmata muid väga suurte digiplatvormide pakkujaid, nagu internetiturud või täiskasvanutele mõeldud sisu pakkuvad platvormid.

([3]) Käesolevad suunised ei tohiks piirata selliste normide kohaldamist, mida kohaldatakse meediateenuse osutajate pakutava sisu suhtes, mis võib olla reklaam, sealhulgas poliitreklaam, või kommertsteadaanne, nagu on määratletud muudes ELi õigusaktides, nagu digiteenuste määrus, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), mida on muudetud direktiiviga (EL) 2018/1808 (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/900 poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta (ELT L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

3. **KINNITAMISFUNKTSIOONI ÜLDISED OMADUSED**

11. Käesoleva jao eesmärk on anda suuniseid kinnitamisfunktsiooni rakendamise kohta. Eesmärk on tagada võimalikult suures ulatuses, et väga suurte digiplatvormide pakkujad rakendavad seda funktsiooni järjepidevalt ja tulemuslikult, ilma et see piiraks iga pakkuja erinevaid ärimudeleid ja omadusi.

12. Funktsioon, mille väga suurte digiplatvormide pakkujad peavad meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt kasutusele võtma, on oluline eeltingimus, et meediateenuse osutajad saaksid kasutada kaitsemeetmeid põhjendamatute modereerimisotsuste vastu seoses sisuga, mida peetakse väga suurte digiplatvormide tingimustega vastuolus olevaks.

13. See funktsioon peaks olema väga suurte digiplatvormide pakkujate taristu lahutamatu osa. See peaks koosnema nende liidese eraldi silmapaistvast osast, et meediateenuse osutajad saaksid selle hõlpsasti leida ja sellele juurde pääseda, näiteks oma platvormil olevate kontode kaudu.

14. Funktsioon tuleks luua standardküsimustikuna, mis peaks olema kättesaadav kõigis nende liikmesriikide ametlikes keeltes, kus väga suurte digiplatvormide pakkujad oma teenuseid pakuvad. Eelkõige peaks küsimustik koosnema märkeruutude nimekirjast, mille meediateenuse osutajad saavad täita, et kinnitada oma vastavust meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktides a–e nimetatud nõuetele. Küsimustik peaks võimaldama teenuseosutajatel esitada artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktides f ja g osutatud teavet, näiteks tekstisisestuskasti või manuse abil.

15. Väga suurte digiplatvormide pakkujad peaksid tagama, et funktsioon võimaldab meediateenuse osutajatel esitada ühekorraga kinnituse kõigi kontode kohta, mida nad platvormil kasutavad. See muudaks kinnitamise vähem koormavaks nende meediateenuse osutajate jaoks, kes haldavad platvormil mitut kontot, sest nad ei peaks esitama eraldi kinnitust iga konto kohta, mida nad kasutavad.

16. Selleks et vältida robotprogrammide või muu automatiseeritud tarkvara abil automaatselt täidetud kinnituste esitamist, peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad tagama, et funktsioon võimaldab meediateenuse osutajatel kinnituse kuupäevastada ja elektrooniliselt allkirjastada ning neid autentida ja kontrollida CAPTCHA (Completely Automated Public Turing test to tell Computers and Humans Apart) või muude sarnaste protokollide abil, mille eesmärk on eristada inimkasutajaid ja automatiseeritud tarkvara.

17. Funktsioon peaks samuti võimaldama meediateenuse osutajatel vabatahtlikult üles laadida mis tahes teavet, mis on seotud meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt kinnitatud nõuete täitmisega ja mida nad peavad oma kinnituse toetamiseks asjakohaseks. Meediateenuse osutajatel peaks olema võimalus märkida, kas selle täiendava teabe võib teha üldsusele kättesaadavaks. Igal juhul peaks jääma ainult meediateenuse osutajate otsustada, kas nad soovivad kasutada võimalust esitada vabatahtlikult täiendavat toetavat teavet. Seetõttu ei tohiks täiendavate dokumentide puudumine muuta kinnitust mittetäielikuks ega olla aluseks selle tagasilükkamisele.

18. Väga suurte digiplatvormide pakkujate käitatav funktsioon peaks võimaldama saata asjaomasele meediateenuse osutajale pärast kinnituse esitamist automaatse sõnumi kinnituse kättesaamise kohta. See teade peaks sisaldama ka väga suure digiplatvormi pakkuja kontaktandmeid, sealhulgas e-posti aadressi, mille kaudu meediateenuse osutaja saab temaga otse ja kiiresti suhelda, nagu on nõutud meediavabaduse määruse artikli 18 lõikes 3.

19. Meediateenuse osutajatel peaks olema võimalik jälgida ja hallata oma kinnituste staatust oma kontode kaudu asjaomasel platvormil ning oma kinnitusi igal ajal ajakohastada, muuta või tagasi võtta. Juba vastuvõetuks tunnistatud kinnituse ajakohastamine või muutmine ei tohiks olla keerukam kui esialgse kinnituse esitamine ega tohiks nõuda uue kinnituse esitamist.

20. Väga suurte digiplatvormide pakkujad peaksid tegema saadud kinnitused üldsusele kättesaadavaks kergesti juurdepääsetavas ja masinloetavas vormingus. Sama peaks kehtima punktis 17 osutatud täiendava toetava teabe kohta, nagu on nõutud meediavabaduse määruse artikli 18 lõikes 2.

21. Selleks et suurendada teadlikkust kinnitamisfunktsioonist ja hõlbustada selle kasutamist, soovitab komisjon väga suurte digiplatvormide pakkujatel seda oma teenusesaajatele aktiivselt tutvustada. Selleks võiksid nad näiteks lisada selle funktsiooni oma tingimustesse ning anda üldise selgituse selle kohta, kuidas kinnitust esitada, kui funktsioon on loodud, või luua selle jaoks spetsiaalse kontaktpunkti.

4. **KINNITUSE ELEMENDID**

22. Järgmistes alajagudes antakse suunised teatavate aspektide kohta, mis on seotud artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktides a–g loetletud elementidega, mis tuleks lisada meediateenuse osutaja esitatavasse kinnitusse.

4.1. **Artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktidega a, b ja f seotud elemendid**

23. Meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktide a, b ja f kohaselt võimaldab see funktsioon meediateenuse osutajatel kinnitada, et nad on meediateenuse osutajad ja et nad täidavad meediavabaduse määruse artikli 6 lõike 1 nõudeid, ning esitada oma juriidilise nime ja kontaktandmed, sealhulgas e-posti aadressi, mis peaks eelistatavalt olema spetsiaalne aadress ja pakkuma stabiilset suhtluskanalit, mille kaudu väga suure digiplatvormi pakkuja saab nendega kiiresti ja otse suhelda.

24. Kinnituste menetlemiseks ja meediateenuse osutajate identifitseerimise hõlbustamiseks võivad väga suurte digiplatvormide pakkujad kasutada avalikult kättesaadavaid kogu ELi hõlmavaid või riiklikke andmebaase, et saada ajakohast ja põhjalikku teavet meediateenuse osutajate ja nende omanike kohta. Sellised andmebaasid on näiteks Euroopa meediaomandi seirevahend ([4]) ja meediavabaduse määruse artikli 6 lõike 2 kohaselt loodud riiklikud meediaomandi andmebaasid. Euroopa meediateenuste nõukoda (edaspidi „nõukoda“) võiks hõlbustada väga suurte digiplatvormide pakkujate ja riiklike andmebaaside eest vastutavate asjaomaste riiklike asutuste vahelisi kontakte.

25. Väga suurte digiplatvormide pakkujad võiksid kasutada ka Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuse hallatavat tsentraliseeritud ja vaba juurdepääsuga andmebaasi MAVISE ([5]). MAVISE annab teavet Euroopa Majanduspiirkonnas tegutsevate audiovisuaalmeedia teenuste osutajate jurisdiktsiooni kohta vastavalt audiovisuaalmeedia teenuste direktiivile.

26. Sellega seoses võivad meediateenuse osutajad eespool punktis 17 kirjeldatud vabatahtliku funktsiooni osana lisada otselingi eespool punktides 24 ja 25 nimetatud andmebaasidele, ja veebisaidile, mis sisaldab meediavabaduse määruse artikli 6 lõikes 1 nõutud teavet.

4.2. **Artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktiga c seotud elemendid**

27. Kooskõlas meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktiga c võimaldab see funktsioon meediateenuse osutajatel kinnitada, et nende toimetused on sõltumatud liikmesriikidest, erakondadest, kolmandatest riikidest ja kolmandate riikide kontrollitavatest või rahastatavatest üksustest.

([4]) EurOMo (Euromedia Ownership Monitor).
([5]) Andmebaas MAVISE.

28. Eespool punktis 17 kirjeldatud vabatahtliku funktsiooni osana võivad meediateenuse osutajad üles laadida asjakohase teabe, näiteks sisemeetmed, -põhimõtted või -menetlused, mille nad on kehtestanud oma toimetusliku sõltumatuse säilitamiseks ja edendamiseks. Selleks võiksid meediateenuse osutajad saada inspiratsiooni komisjoni soovitusest toimetuse sõltumatuse ja omandisuhete läbipaistvuse kaitse sisemeetmete kohta meediasektoris ([6]), mis sisaldab mitteammendavat ja mittekumulatiivset loetelu vabatahtlikest meetmetest, mille eesmärk on kaitsta toimetusotsuste sõltumatust ja usaldusväärsust.

29. Eespool punktis 17 kirjeldatud vabatahtlik funktsioon võib samuti võimaldada meediateenuse osutajatel märkida, et nende suhtes ei kohaldata praegu Euroopa Liidu kehtestatud piiravaid meetmeid, muu hulgas toimetusliku sõltumatuse puudulikkuse tõttu ([7]).

4.3. **Artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktidega d ja g seotud elemendid**

30. Kooskõlas meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktiga d võimaldab see funktsioon meediateenuse osutajatel kinnitada, i) et nende suhtes kohaldatakse ühes või mitmes liikmesriigis toimetusvastutuse teostamise regulatiivseid nõudeid ja et nende üle teostab järelevalvet pädev riiklik reguleeriv asutus või organ või ii) et nad järgivad toimetusstandardeid reguleerivat kaas- või eneseregulеerimise mehhanismi, mis on asjaomases meediasektoris ühes või mitmes liikmesriigis laialdaselt tunnustatud.

31. Need elemendid on alternatiivsed ega ole kumulatiivsed. Seetõttu ei pea meediateenuse osutaja, kes kinnitab, et tema suhtes kohaldatakse toimetusvastutuse teostamise regulatiivseid nõudeid ja et tema üle teostab järelevalvet pädev riiklik reguleeriv asutus või organ, samuti kinnitama, et ta järgib toimetusstandardeid reguleerivat kaas- või eneseregulеerimise mehhanismi, mis on asjaomases meediasektoris ühes või mitmes liikmesriigis laialdaselt tunnustatud, ning vastupidi.

32. Eespool punktis 17 kirjeldatud vabatahtliku funktsiooni osana võivad meediateenuse osutajad esitada tõendeid oma artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punkti d kohase kinnituse toetuseks ([8]). Meediateenuse osutajatel soovitatakse üles laadida ka täiendavat teavet toimetusstandardeid reguleeriva kaas- või eneseregulеerimise mehhanismi kohta, mida nad järgivad ([9]).

33. Komisjon tunnistab, et kaas- või eneseregulеerimise mehhanismide tase võib liikmesriigiti erineda. Sellega seoses on komisjon seisukohal, et nõukoda võiks oma üldise ülesande (milleks on edendada meediavabaduse määruse järjepidevat ja tulemuslikku kohaldamist) osana edendada ja hõlbustada tulemuslike, sidusate ja koordineeritud riiklike kaas- või eneseregulеerimise algatuste väljatöötamist, muu hulgas meediavabaduse määruse artikli 19 kohase struktureeritud dialoogi raames.

34. Meediavabaduse määruse artikli 18 kohaldamisel on kaas- või eneseregulеerimise mehhanismide eesmärk tagada toimetusstandardite tulemuslik juhtimine täiesti sõltumatult riiklikest, poliitilistest ja ärihuvidest ning nende mehhanismide tegevus on läbipaistev ja sageli antakse neile ülesandeks teha järelevalvet nõuete täitmise üle kooskõlas asjakohaste eetika- ja kutsestandarditega.

35. Sellised kaas- või eneseregulеerimise mehhanismid on näiteks riiklikud meedia- ja pressinõukogud, samuti kutseorganisatsioonid või -liidud, kes teevad järelevalvet ajakirjaniku elukutse üle ja reguleerivad toimetusstandardeid.

([6]) Komisjoni 16. septembri 2022. aasta soovitus (EL) 2022/1634 toimetuse sõltumatuse ja omandisuhete läbipaistvuse kaitse sisemeetmete kohta meediasektoris (ELT L 245, 22.9.2022, lk 56).

([7]) Euroopa Liidu kehtestatud piiravate meetmete ajakohastatud loetelu on kättesaadav järgmisel veebisaidil: https://data.europa.eu/apps/eusanctionstracker/.

([8]) Näiteks mõnes liikmesriigis asuva pressi-, meedia- või eetikanõukogu sertifikaadid või asjakohased dokumendid või link kõnealuse nõukogu veebisaidile.

([9]) Näiteks meetmed, mida kõnealune mehhanism on võtnud, et tagada vastavus oma standarditele, või mittevastavust käsitlevate kaebuste lahendamise ja meetmete võtmise menetlused.

36. Kooskõlas meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktiga g võimaldab see funktsioon meediateenuse osutajatel esitada asjaomaste riiklike reguleerivate asutuste või organite kontaktpunktide või meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud kaas- või eneseregulеerimise mehhanismide esindajate kontaktandmed, sealhulgas nimed, e-posti aadressid või telefoninumbrid. Sellega seoses julgustatakse nõukoda abistama meediateenuse osutajaid ja väga suurte digiplatvormide pakkujaid sellega, et esitatakse asjaomaste riiklike reguleerivate asutuste ja organite ajakohane loetelu ning kogutakse teavet liikmesriikides tegutsevate asjaomaste kaas- ja eneseregulеerimise mehhanismide kohta.

4.4. **Artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktiga e seotud elemendid**

37. Allpool esitatud suunised selle kohta, kuidas kohaldada meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punkti e, ei piira tehisintellektimäärus (määrus (EL) 2024/1689) ([10]) artikli 50 ega kõnealuse määruse artikli 50 lõike 7 ja artikli 96 lõike 1 esimese lõigu punkti d kohaselt välja antud suuniste või tegevusjuhendite kohaldamist.

38. Kooskõlas meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktiga e võimaldab see funktsioon meediateenuse osutajatel kinnitada, et nad ei paku tehisintellektisüsteemi loodud sisu, ilma et selle suhtes kohaldataks inimkontrolli või toimetusvastutust.

39. Eespool punktis 17 kirjeldatud vabatahtliku funktsiooni osana võiksid meediateenuse osutajad jagada teavet tehisintellektisüsteemide loodud sisu inimkontrolli ja toimetusvastutusega seotud tavade kohta.

40. Näiteks võib see teave olla seotud meediateenuse osutaja organisatsiooni konkreetsete sisemiste funktsioonide või rollidega, millele on usaldatud tehisintellektisüsteemide loodud sisu toimetuslik läbivaatamine või sellise sisu eest toimetusvastutuse võtmine.

41. Igal juhul tuletab komisjon meelde, et meediavabaduse määruse artikliga 18 tagatud kaitse seoses sisu modereerimisega väga suurte digiplatvormide pakkujate poolt, mille tulemusel peatatakse nende internetipõhiste vahendusteenuste osutamine seoses meediateenuse osutaja pakutava sisuga, laieneb kogu meediateenuse osutajate pakutavale sisule, sealhulgas tehisintellektisüsteemide loodud või manipuleeritud sisule, tingimusel et meediateenuse osutajad kohaldavad sellise sisu suhtes inimkontrolli või toimetusvastutust, nagu nad on oma kinnitustes märkinud.

5. **MUUD KINNITUSTE MENETLEMISEGA SEOTUD ASPEKTID**

42. Selleks et tagada esitatud kinnituste menetlemine mõistliku aja jooksul ja põhjendamatu viivituseta, nagu on nõutud meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 3 viimases lauses, peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad töötlema kinnitusi nende kättesaamisel individuaalselt ja jooksvalt. Eelkõige ei tohiks nad piirata kinnituste esitamist ja töötlemist konkreetsete ajavahemikega.

43. Kinnituse vastuvõtmise, tagasilükkamise või kehtetuks tunnistamise otsus peaks põhinema üksnes meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt kinnitatud elementidel. Kinnituse vastuvõtmise, tagasilükkamise või kehtetuks tunnistamise otsus ei tohiks põhineda sellel, kas meediateenuse osutaja sisu on või ei ole kooskõlas väga suure digiplatvormi pakkuja tingimustega.

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus) (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

44. Väga suurte digiplatvormide pakkujad võivad varem vastuvõetuks tunnistatud kinnituse kehtetuks tunnistada üksnes juhul, kui asjaomane meediateenuse osutaja ei vasta enam ühele või mitmele meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punktide a–e kohaselt kinnitatud nõudele.

45. Selleks et hõlbustada kinnitustega seotud võimalike vastavusprobleemide kindlakstegemist, võib pädev riiklik reguleeriv asutus või organ või kaas- või eneseregulеerimise mehhanism teatada väga suurte digiplatvormide pakkujatele meediateenuse osutaja suutmatusest täita üht või mitut meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt kinnitatud nõuet. Sellest võivad teatada ka kodanikuühiskonna organisatsioonid, sealhulgas faktikontrolliga tegelevad organisatsioonid (näiteks punktis 57 osutatud organisatsioonid), kooskõlas meediavabaduse määruse põhjendusega 53.

46. Kui kodanikuühiskonna organisatsioonid, sealhulgas faktikontrolliga tegelevad organisatsioonid (näiteks punktis 57 osutatud organisatsioonid), on teatanud meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt kinnitatud ühe või mitme nõude täitmata jätmisest, peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad küsima selle kohta kinnitust pädevalt riiklikult reguleerivalt asutuselt või organilt või asjaomaselt kaas- või eneseregulеerimise mehhanismilt.

47. Sellega seoses peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad tagama inimkontakti kättesaadavuse, et vahetada teavet meediateenuse osutajate, pädevate riiklike reguleerivate asutuste või organite või asjaomaste kaas- või eneseregulеerimise mehhanismidega ning kodanikuühiskonna organisatsioonidega, sealhulgas faktikontrolliga tegelevate organisatsioonidega (näiteks punktis 57 osutatud organisatsioonidega).

48. Kui kinnitus lükatakse tagasi või tunnistatakse kehtetuks, peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad teavitama asjaomast meediateenuse osutajat oma otsusest põhjendamatu viivituseta. Asjaomase meediateenuse osutaja teavitamisel peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad esitama kinnituse tagasilükkamise või kehtetuks tunnistamise põhjused ning viitama õiguskaitsevahenditele, mis on meediateenuse osutajatele kättesaadavad meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 7 alusel.

6. **PÕHJENDATUD KAHTLUSE KORRAL RIIKLIKE REGULEERIVATE ASUTUSTE VÕI ORGANITEGA VÕI KAAS- VÕI ENESEREGULEERIMISE MEHHANISMIDEGA KONSULTEERIMINE**

49. Meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 viimases lõigus on sätestatud, et kui tekib põhjendatud kahtlus, kas meediateenuse osutaja täidab meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 esimese lõigu punkti d alusel kinnitatut – st kas tema suhtes kohaldatakse ühes või mitmes liikmesriigis toimetusvastutuse teostamise regulatiivseid nõudeid ja kas tema üle teostab järelevalvet pädev riiklik reguleeriv asutus või organ või ta järgib toimetusstandardeid reguleerivat kaas- või eneseregulеerimise mehhanismi, mis on asjaomases meediasektoris ühes või mitmes liikmesriigis laialdaselt tunnustatud –, peaks väga suure digiplatvormi pakkuja taotlema selle kohta kinnitust asjaomaselt riiklikult reguleerivalt asutuselt või organilt või asjaomaselt kaas- või eneseregulеerimise mehhanismilt.

50. Meediavabaduse määruse põhjenduses 53 on selgitatud, et riikliku reguleeriva asutuse või organiga või kaas- või eneseregulеerimise mehhanismiga ühenduse võtmine võimaldaks väga suure digiplatvormi pakkujal veenduda, kas meediateenuse osutaja suhtes kohaldatakse regulatiivseid nõudeid või kaas- või eneseregulеerimise mehhanisme. Selles põhjenduses on märgitud, et asjakohasel juhul võivad väga suurte digiplatvormide pakkujad tugineda kättesaadavale teabele selle kohta, kas järgitakse vastavaid nõudeid ja mehhanisme, näiteks tööstusharu välja töötatud standardeid või muid asjakohaseid tegevusjuhendeid.

51. Selles kontekstis tekiks põhjendatud kahtlus juhul, kui väga suurte digiplatvormide pakkujad ei saa meediateenuse osutaja kinnituses esitatud teabe põhjal kindlaks teha, kas selle meediateenuse osutaja suhtes kohaldatakse regulatiivseid nõudeid või kas ta järgib kaas- või eneseregulеerimise nõudeid. Nii oleks see näiteks juhul, kui teave pressinõukogu liikmesuse kohta ei ole avalikult kättesaadav või kui meediateenuse osutaja ei ole kinnituses märgitud pädeva riikliku reguleeriva asutuse või organi avalikult kättesaadavates registrites.

52. Kui meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 viimase lõigu alusel konsulteeritakse pädeva riikliku reguleeriva asutuse või organiga, peaks see kinnitama, kas asjaomase meediateenuse osutaja suhtes kohaldatakse toimetusvastutuse teostamise regulatiivseid nõudeid ja järelevalvet. Kõnealuse kinnituse andmisel võiks pädev riiklik reguleeriv asutus või organ võtta arvesse järgmist: i) meediateenuse osutaja suhtes kohaldatavad liikmesriigi õigusnormid; ii) kriteeriumid, mille alusel meediateenuse osutaja kuulub tema jurisdiktsiooni ja regulatiivsesse pädevusse; iii) olemasolevad riiklikud registrid või nimekirjad, kuhu meediateenuse osutaja on kantud, ning iv) asjakohased sätted, millega kehtestatakse regulatiivsed volitused, mida ta võib meediateenuse osutaja suhtes kasutada.

53. Meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 viimases lõigus osutatud kinnitamise eesmärgil võiks ühes või mitmes liikmesriigis asjaomases meediasektoris laialdaselt tunnustatud kaas- või eneseregulеerimise mehhanism võtta arvesse teavet selle kohta, kas meediateenuse osutaja järgib asjakohaseid toimetusstandardeid.

54. See teave võib hõlmata seda, kas meediateenuse osutaja on mehhanismi liige või on sellega hõlmatud või kas ta järgib käitumisjuhendeid või muid vahendeid, milles on sätestatud kohaldatavad toimetusstandardid.

55. Kui väga suure digiplatvormi pakkuja on konsulteerinud pädeva riikliku reguleeriva asutuse või organiga või kaas- või eneseregulеerimise mehhanismiga ja saanud kinnituse, et meediateenuse osutaja suhtes kohaldatakse regulatiivseid nõudeid või et ta järgib kaas- või eneseregulеerimise nõudeid, tuleks meediateenuse osutaja kinnitus viivitamata vastu võtta, tingimusel et kõik muud meediavabaduse määruse artikli 18 lõikes 1 loetletud nõuded on samuti täidetud.

7. **KODANIKUÜHISKONNA ORGANISATSIOONIDE JA FAKTIKONTROLLIGA TEGELEVATE ORGANISATSIOONIDE KAASAMINE**

56. Kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja faktikontrolliga tegelevatel organisatsioonidel võib olla oluline roll desinformatsiooni ning välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise vastu võitlemisel. Nad võivad aidata hinnata ja kontrollida veebisisu ning tagada, et üldsusel on juurdepääs täpsele ja usaldusväärsele teabele.

57. Kooskõlas meediavabaduse määruse põhjendusega 53 soovitab komisjon väga suurte digiplatvormide pakkujatel teha funktsiooni võimaliku kuritarvitamise riski minimeerimiseks koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kellel on meediavaldkonnas asjakohased eksperditeadmised, ning järgima metoodika-, eetika- ja läbipaistvusstandardeid. Selliste organisatsioonide hulka võivad kuuluda: i) ELi või riiklikul tasandil meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse valdkonnas tegutsevad kodanikuühiskonna organisatsioonid, ii) meediapädevuse organisatsioonid ning iii) faktikontrolliga tegelevad organisatsioonid, näiteks need, mis kuuluvad Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskusse (EDMO) ([11]) või Euroopa faktikontrollistandardite võrgustikku (EFCSN) ([12]).

58. Väga suurte digiplatvormide pakkujad peaksid kaaluma spetsiaalsete kanalite loomist konsulteerimiseks ja teabe jagamiseks asjaomaste organisatsioonide, näiteks eelmises punktis osutatud organisatsioonidega. Sellega seoses võiksid väga suurte digiplatvormide pakkujad määrata spetsiaalsed kontaktpunktid, et sellised organisatsioonid saaksid teatada kõigist probleemidest, mille nad avalikult kättesaadavate kinnituste läbivaatamise käigus avastavad.

59. Selleks peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad kaaluma selle tagamist, et kasutusele on võetud tagasisidemehhanismid asjakohaste järelmeetmete võtmiseks koos asjaomaste organisatsioonide, näiteks punktis 57 osutatud organisatsioonidega. See hõlmaks vähemalt neile kinnituse saatmist selle kohta, et nende teade on kätte saadud, ja nende teavitamist sellise teate järelmeetmetest.

([11]) EDMO | Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskus.

([12]) EFCSN | Euroopa faktikontrollistandardite võrgustiku projekt – Euroopa faktikontrollistandardite võrgustiku projekt.

60. Väga suurte digiplatvormide pakkujate ja asjaomaste organisatsioonide, näiteks punktis 57 osutatud organisatsioonide vaheline koostöö peaks olema läbipaistev. Selleks võiksid väga suurte digiplatvormide pakkujad esitada avalikult kättesaadava loetelu organisatsioonidest, kellega nad koostööd teevad.

61. Samuti julgustab komisjon asjaomaseid organisatsioone, näiteks punktis 57 osutatud organisatsioone, tegutsema vahendajatena väga suurte digiplatvormide pakkujate ning üksikisikute, akadeemiliste ringkondade esindajate, teadlaste ja muude sidusrühmade vahel, kes võivad tuvastada probleeme, mis on seotud meediateenuse osutaja vastavusega meediavabaduse määruse artikli 18 lõike 1 kohaselt kinnitatud nõuetele probleeme ja mis võivad väärida täiendavat kaalumist. Sellistel juhtudel peaksid asjaomased organisatsioonid, näiteks punktis 57 osutatud organisatsioonid, kasutama olemasolevaid konsulteerimis- ja teabevahetuskanaleid, nagu on ette nähtud käesolevas jaos, et juhtida sellele küsimusele väga suurte digiplatvormide pakkujate tähelepanu.

62. Komisjon leiab, et nõukoda peaks aitama kindlaks teha kõige asjakohasemad organisatsioonid, kes võiksid teha koostööd väga suurte digiplatvormide pakkujatega. Seda võiks teha väga suurte digiplatvormide pakkujate, meediateenuse osutajate esindajate ja kodanikuühiskonna esindajate vahelise struktureeritud dialoogi raames, millele on osutatud meediavabaduse määruse artikli 19 lõikes 1.

8. **KOKKUVÕTE**

63. Komisjon on täielikult pühendunud meediavabaduse määruse artikli 18 tulemusliku kohaldamise tagamisele. Käesolevate suuniste eesmärk on hõlbustada meediavabaduse määruse artikli 18 lõikes 1 osutatud kinnitamisfunktsiooni kasutuselevõttu, millest saavad kasu kõik asjaomased sidusrühmad.

64. Komisjon jälgib käesolevate suuniste rakendamist, võttes muu hulgas arvesse kõiki seonduvaid arenguid ja kogemusi, mida arutatakse meediavabaduse määruse artikli 19 lõikes 1 osutatud struktureeritud dialoogide raames, ning vaatab suunised vajaduse korral läbi.